

Jméno studenta/studentky: Barbora Estočinová

Název v jazyce práce: Komparace rodinné politiky umožňující slučitelnost práce a rodiny v České republice a Německu

Název v anglickém jazyce: The comparison of Czech and German family policy enabling the harmonization of work and family life

Klíčová slova: komparace, slučitelnost práce a rodiny, rodinná politika v ČR, rodinná politika v Německu

Klíčová slova anglicky: comparison, harmonization of work and family life, family policy in Czech Republic, social policy in Germany

Akademický rok vypsání: 2015

Jazyk práce: čeština

Typ práce: diplomová práce

Ústav: Katedra veřejné a sociální politiky

Vedoucí / školitel: Mgr. Karolína Dobiášová

Obor práce: Veřejná a sociální politika

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Vymezení předmětu zkoumání, zdůvodnění výběru výzkumného tématu, návaznost na jiné práce

Předmětem diplomové práce by měla být komparace rodinné politiky z hlediska harmonizace práce a rodiny mezi Českou republikou a Německem. Práce by měla být zaměřena primárně na ženy pečující o minimálně jedno dítě předškolního věku.

Problematika sladění rodiny a zaměstnání se v posledních letech stala předmětem zájmu společenských věd, a to z důvodu nelehké situace mnohých žen-matek. Dochází ke změnám nejen v oblasti trhu práce, ale proměňují se i genderové vztahy a rovněž instituce rodiny prochází řadou strukturních a sociálních změn. Tyto prudké změny jsou navíc doprovázeny normativními posuny, typickými pro postmoderní společnosti. Důsledkem těchto společenských jevů je dlouhodobě nízká míra porodnosti a v jejím důsledku stárnutí populace, které ohrožuje stabilitu veřejných rozpočtů.

Zaměstnanost žen je oporou a nezbytnou podmínkou stabilního trhu práce a hospodářského vývoje. Mnohé rodiny a jejich rozpočty jsou rovněž závislé na dvou příjmech členů domácnosti. Zároveň charakter postmoderní společnosti a globalizační procesy vytvářejí jedince závislým na trhu práce, který je charakteristický svou nestabilitou a prudkými změnami.

Ženy tak vyjadřují požadavek sladění zaměstnání s péčí o rodinu, která by tak nenarušila jejich pracovní dráhu v průběhu životního cyklu.

Pro srovnání rodinných politik a jejich nástrojů, umožňujících harmonizaci zaměstnání a rodiny, jsem si vybrala Českou republiku a Německo z důvodu rozdílných typů sociální politiky. Zatímco Německo představuje vzor konzervativní země, v níž je ukotvená představa otce jako živitele rodiny a matky jako pečovatelky o děti a domácnost, Česká republika se řadí spíše mezi země střídavě na pomezí liberálního a sociálně demokratického typu, kde se předpokládá rovnoměrně zastoupení mužů a žen na trhu práce.

2. Cíle diplomové práce

Cílem práce je zmapování opatření směřujících k podpoře harmonizace zaměstnání a rodiny v České republice a Německu. Práce by měla analyzovat a zhodnotit jednotlivé systémy rodinné politiky z hlediska work-life balance a porovnat je mezi oběma zeměmi.

Cílem by měla být rovněž identifikace rozdílů a možných shod v nastavení a nabídce zajištění péče o děti předškolního věku, která umožňuje sladění zaměstnání s péčí o děti. Cílem by mělo být najít možná řešení, které by bylo možné aplikovat i v podmínkách české rodinné politiky.

SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY:

1. Bernardi, F. 2005. „Public Policies and Low Fertility: Rationales for Public Intervention and a Diagnosis for the Spanish Case.“ *Journal of European Social Policy*, vol 15, no. 2, pp. 123-138.
2. Boye, K. 2011. „Work and Well-being in a Comparative Perspective – The Role of Family Policy.“ *European Sociological Review*, vol. 27, no. 1, pp. 16-30.
3. Crompton, R., Lyonette, C. 2006. „Work-Life ‘Balance’ in Europe.“ *Acta Sociologica*, vol. 49, no. 4, pp. 379-393.
4. Gallie, D. Russell, H. 2009. „Work-Family Conflict and Working Conditions in Western Europe.“ *Social Indicators Research*, vol. 93, no. 3, pp. 445-467.
5. Haas, B. 2005. „The Work-Care Balance: Is it possible to identify Typologies for Cross-National Comparisons?“ *Current Sociology*, vol. 53, no. 3, pp. 457-508.
6. Krebs, V. 2010. *Sociální politika*. Wolters Kluwer Česká republika, Praha.
7. Křížková, A. 2008. *Práce a péče: proměny „rodičovské“ v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Sociologické nakladatelství, Praha.
8. Leitner, S. 2003. „Varieties of Familialism. The caring fiction of the family in comparative perspective.“ *The Official Journal of the European Sociological Association. European Societies*, vol. 5, no. 4, pp. 353-375.
9. Matějková, B., Palonciová, J. 2005. *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích s ohledem na situaci v České republice*. Masarykova univerzita, Brno.
10. Munková, G. 2004. *Sociální politika v evropských zemích*. Karolinum, Praha.
11. Čermáková, M. 2002. *Podmínky harmonizace práce a rodiny v České republice*. Sociologický ústav AV ČR, Praha.
12. Thévenon, O. 2011. „Family Policies in OECD Countries: A Comparative Analysis.“ *Population and Development Review*, vol. 37, no. 1, pp. 57-87.
13. Večeřa, M. 2001. *Sociální stát – východiska a přístupy*. SLON, Praha.

PŘEDBĚŽNÁ NÁPLŇ PRÁCE:

1. Výzkumné otázky a hypotézy
 - Jak se liší podpora matek předškolních dětí do věku šesti let z hlediska sladění péče o děti a zaměstnání v obou zemích?
 - Jsou opatření, které Česká republika a Německo aplikují k harmonizaci práce a rodiny, účinná?
 - Jaké jsou rozdíly v nabídce zajištění péče o děti předškolního věku mezi Českou republikou a Německem?
2. Teoretická východiska

Práce by měla vycházet z teorie sociální státu jako ekvivalentu anglického welfare state,

jehož cílem je udržení určité životní úrovně a blahobytu svých občanů a ochrana před možnými hrozbami, které by mohly tuto úroveň ohrozit (Večeřa 2001).

Předpokladem je existence více typů sociálního státu, které se mezi sebou liší jednak rozsahem sociální politiky, dále zaměřením či orientací sociální politiky a v neposlední řadě způsobem a mírou financování (ibid.).

R. H. Titmussova typologie sociálního státu rozlišuje stát reziduální, institucionální a pracovní výkonový. Zatímco v reziduálním ideálním typu je jedinec a jeho blahobyt závislý na trhu a podpoře své rodiny, neboť stát poskytuje jen minimální sociální podporu, která má zajistit pouze základní potřeby člověka, pracovní-výkonový sociální stát je založen na meritokratickém principu. Blahobyt občanů se odvíjí od pracovního výkonu a produktivity práce. Cílem je eliminovat sociální rizika, ale zachovat určité sociální nerovnosti ve společnosti. Sociální stát institucionálního typu je charakteristický rozsáhlou sítí poskytovaných dávek a služeb, jejichž účelem je zachování standardní životní úrovně pro všechny své občany. Základní ideou tohoto typu státu je vyrovnávání sociálních nerovností a předcházení negativním sociálním událostem (ibid.).

Esping-Andersenova typologie sociálního státu rozlišuje stát liberální, korporativistický a sociálně-demokratický a představuje do jisté míry paralelu k typologii R. H. Titmuse. Tato klasická typologie se dále rozšiřuje a jednotlivé země se rozlišují podle míry závislosti rodiny na sociálním státu. Hovoříme tak o familialistickém či de-familialistickém typu státu. Ve familialistickém systému veřejná politika předpokládá, že primární zodpovědnost za blahobyt svých občanů nese rodina. De-familialistické státy se na poskytování blahobytu spolupodílí a snaží se omezit závislost jedince na své rodině (Leitner 2003).

3. Metody a zdroje dat

Problematiku harmonizace práce a rodiny se pokusím analyzovat a popsat na základě provedení případové studie pro Českou republiku a Německo, kterou budu posléze mezi sebou komparovat. Pokusím se rovněž o identifikaci možných rozdílů či shod v dané problematice. Zvoleno metodou by měla být analýza dokumentů, statistických dat a výpovědí expertů z oblasti rodinné politiky.

4. Předpokládaná struktura diplomové práce

- 1) Úvod
- 2) Teoretická východiska a koncepty
- 3) Metodologická část
- 4) Analytická část
- 5) Závěry

PŘEDBĚŽNÁ NÁPLŇ PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE:

(nemusí být překladem české „předběžné náplně práce“)

The thesis deals with family policy enabling the work – life balance in Czech Republic and Germany. The aim of this paper should be the comparison of Czech Republic and Germany in field of available family policy tools and services for better harmonization of employment and child care. There should be identified the possible variances in the family policy settings in field of work – life balance between Czech Republic and Germany. The thesis should be focused on women with preschool aged children. The possible outcome could be the identification of inspirative work – life balance tools and solutions for family

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií
Katedra veřejné a sociální politiky

policy of Czech Republic.

Tomáš Mandlo